

Література:

1. Биков В.Ю. Дистанційна освіта — перспективний шлях до розвитку професійної освіти // Педагогічна газета. — 2001. — №1. — С.2.
2. Гузеев В.В. Педагогическая техника в контексте образовательной технологии / В.В. Гузеев. — М., Народное образование, 2001.
3. Горчакова-Сибирская М.П. Инновации в профессиональном образовании: педагогические технологии: учеб. пособие / М.П. Горчакова-Сибирская. — М., 2001.
4. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навч. посібник: 2-е вид., доп./ За ред. В.М. Кухаренка. — Харків: НТУ «ХПІ», «Торсінг», 2001. — 320 с.
5. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты / Д.Я. Райгородский. — Самара: Издательский дом «БАЖРАХ-М», 2008. — 672с.
6. Стефаненко П.В. Теоретические и методические основы дистанционного обучения в высшей шк-ле: дис. доктора пед. наук: 13.00.04 / Стефаненко Павел Викторович. — К., 2002. — 492 с. + прил.
7. Чернилевский Д.В. Дидиктические технологии в высшей школе. — М., 2002
8. Creed C. The use of distance education for teachers. Report for DFID. — Cambridge: IRFOL, 2001. — 57p. — Режим доступу: <http://irfol.ac.uk/publications/pdfs/mappingreport.pdf>.

У статті визначаються особливості дистанційного навчання іноземних мов у непрофільних вищих технічних навчальних закладах. Обґрунтовуються позитивні сторони та недоліки дистанційного навчання, ефективність дистанційного навчання в процесі викладання іноземної мови студентам денної форми навчання, та можливість заміни заочної форми навчання дистанційним.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційне навчання з англійської мови, живе спілкування, соціальні та економічні особливості організації дистанційних курсів.

В статье определяются особенности дистанционного изучения иностранного языка. Характеризуются положительные и отрицательные стороны дистанционного обучения, возможность использования дистанционного курса со студентами дневной формы обучения и проблемы замены заочной формы обучения дистанционным.

Ключевые слова: дистанционное обучение, дистанционный курс по английскому языку, живое общение, социальные и экономические особенности организации дистанционных курсов.

In the article it is defined the features of distance learning of a foreign language. It is characterized the positive and negative aspects of distance learning, ability to use distance course with full-time students and problems of replacement of tuition by correspondence by distance course.

Key words: distance learning, English distance course, communication, social and economic features of distance course organizing.

УДК 378.091.313:004.77

Ю.С. Кулінка
м. Кривий Ріг, Україна

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ РОЗРОБЦІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна освітня політика визначає мету та основні завдання модернізації освіти, серед яких головною є забезпечення сучасної якості освіти на основі збереження його фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства і держави. При цьому основна роль відводиться вищій школі, адже майбутній учитель має володіти низкою знань, умінь і навичок як педагогічних, так і професійних.

Оновлення освітньої діяльності, досягнення нової якості освіти пов'язують з інформатизацією освіти, оптимізацією методів навчання, активним використанням технологій

відкритої освіти.

Однак рішення завдань у цьому напрямі пов'язано з певними труднощами, що мають безліч причин. Сучасні інформаційні технології не завжди органічно вписуються в традиційний навчальний процес вишу і навіть у процес професійної підготовки майбутнього вчителя.

Резерви підвищення якості підготовки педагогічних кадрів у вищій школі значні. На теперішній день немає необхідності переконувати викладачів педагогічних ВНЗ у важливості впровадження в навчальний процес більш досконалих методик навчання, що сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку їх інтелектуальних здібностей, формування навичок наукової організації праці. У вирішенні цієї проблеми значна роль відводиться вдосконаленню самостійної роботи студентів.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблеми організації самостійної навчальної діяльності студентів різнобічно висвітлюються в працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, В. Бондаря, І. Лернера, П. Підкасистого, Л. Спіріна, М. Шкіля та ін.; самостійна робота визначається як один із ефективних методів пізнавальної діяльності в роботах А. Алексюка, Б. Єсіпова, П. Підкасистого та ін.; самостійна робота як форма організації навчання досліджується Ю. Бабанським, М. Дьяченком, Л. Кандилович, І. Лернером, В. Сиротюком та ін.

Досягнення сформованості у студентів самостійності багато в чому, на думку дослідників Г. Воробйова, Н. Морзе, Л. Макаренко, О. Осадчук, Є. Полат та ін., залежать від рівня їхньої інформаційної компетентності, а саме від уміння самостійно здобувати, опрацьовувати і використовувати інформацію в процесі освітньої й наукової діяльності.

Аналіз ступеня розробки різних аспектів зазначеної проблеми засвідчив недостатнє дослідження питань, що пов'язані з розглядом особливостей використання нових технологічних та інформаційних підходів до процесу самостійного навчання, визначав би форми роботи за умов модернізації навчального процесу.

Незважаючи на широкий і багатоплановий характер досліджень, присвячених самостійній науковій організації праці студентів, багато питань цієї складної проблеми залишаються поки що не з'ясованими. Не розкриті достатньою мірою особливості використання інформаційно-комунікативних технологій у самостійній роботі студентів.

Формування цілей статті (постановка завдання). Враховуючі актуальність дослідження, наше завдання — теоретично обґрунтувати питання організації самостійної роботи студентів, майбутніх учителів технологій, під час використання інформаційно-комунікативних технологій, а саме: при розробці телекомунікаційних проектів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Самостійна робота студентів, які засвоюють педагогічну професію, є важливою умовою формування професійно-педагогічної компетентності, розвитку професійних педагогічних здібностей, а тому складає значну частину навчального процесу ВНЗ. Вивчення науково-педагогічної літератури та власний педагогічний досвід показують, що професійна спрямованість самостійної роботи студентів педагогічного вишу часто стає джерелом їх навчальної активності, сприяє розвитку гностичної, організаторської, конструктивної, комунікативної та інших функцій.

На думку дослідників, система вищої освіти покликана не лише давати студентам певну систему знань, формувати в них професійні вміння та навички, розвивати творче мислення, але й озброювати методикою самостійного пошуку і здобуття інформації, необхідної для подальшої професійної діяльності.

Самостійна робота — це спеціально організована діяльність студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, спрямована на самостійне виконання навчальних завдань різних рівнів складності як на аудиторних заняттях, так і в позааудиторний час. Метою організації самостійної роботи студентів є її спрямування на виконання соціального замовлення, тобто формування у студентів уміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у потоці

наукової інформації [1, с. 23].

Відповідно до нової освітньої парадигми незалежно від спеціалізації й характеру роботи будь-який починаючий фахівець має володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями й навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої й дослідницької діяльності за рішенням нових проблем, досвідом соціально-оцінної діяльності. Два останні складники освіти формуються саме в процесі самостійної роботи студентів. Ефект від самостійної роботи студентів можливо отримати лише тоді, коли вона реалізується в освітньому процесі ВНЗ як цілісна система, що пронизує всі структурні компоненти та етапи навчання.

Широкі можливості розвитку в студентів умінь саморегуляції діяльності дає поєднання використання інформаційно-комунікативних та проектних технологій, а саме — підготовка телекомунікаційних проектів.

Відповідно до аналізу наукової літератури, метод проектів — це спосіб досягнення дидактичної мети шляхом детальної розробки проблеми, що має завершитися реальним презентабельним результатом, належним чином оформленим. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати у практичній діяльності. На думку науковців, щоб досягти такої мети потрібно навчити студентів самостійно мислити, окреслювати й розв'язувати проблеми, інтегрувати знання з різних навчальних дисциплін, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати наслідки реалізації різних варіантів розв'язання проблеми.

Однією з форм організації самостійної роботи студента, на думку Г. Бобровича є проектна діяльність. В основу останнього ним покладено розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному середовищі тощо [1].

Як зазначає науковець, метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність — індивідуальну, парну, групову, що виконується протягом певного проміжку часу. Метод проектів завжди передбачає вирішення якоїсь проблеми, що, в свою чергу, призводить до використання сукупності різноманітних методів та засобів навчання, з одного боку, а з іншого, — дає змогу інтегрувати знання та вміння із різноманітних сфер науки, техніки, технології, творчих галузей [1, с. 25].

Проект — це спеціально організований педагогом і виконаний студентом (або групою) творчий інтелектуальний продукт, який передбачає реалізацію комплексу дій, виконавець яких самостійно обирає алгоритм та засоби розв'язування поставленого завдання, несе відповідальність за свій вибір і результат праці. Науковці розглядають метод проектів як педагогічну технологію, орієнтовану не на інтеграцію фактичних знань, а на їхнє застосування й надбання нових (у тому числі шляхом самоосвіти) [3].

Результати виконаних проектів повинні бути, що називається, «відчутними», тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її розв'язання, якщо практична, конкретний результат, готовий до впровадження.

Виконання проектів студентами, на думку Д. Фрайд-Буса, формує мотиви навчально-пізнавальної діяльності студентів, тому що останні роблять персональні інтелектуальні інвестиції в проект і бачать реальні результати своєї діяльності, а також мотивацією служить і те, що вони постійно працюють над удосконаленням власних технологій, знань, умінь і навичок оперування комп'ютерними програмами й Інтернет-ресурсами.

Цікавим вирішенням організації самостійної роботи студентів є поєднання таких освітніх технологій як метод проектів та інформаційно-комунікативні технології.

Згідно з аналізом наукової літератури (Н. Дементієвська, Н. Морзе, Є. Полат, А. Толмачова) *навчальний телекомунікаційний проект* — це спільна навчально-пізнавальна творча або ігрова діяльність партнерів, організована на основі комп'ютерної телекомунікації, що має спільну мету — дослідження деякої проблеми, узгоджені методи, способи діяльності, спрямована на досягнення спільного результату діяльності [2]. Специфіка телекомунікаційних проектів полягає передусім у тому, що вони за своєю суттю завжди *міжпредметні*.

Тематика і зміст телекомунікаційних проектів повинні бути такими, щоб їх виконання цілком природно вимагало залучення властивостей комп'ютерних телекомунікацій. Іншими

словами, далеко не будь-які проекти, якими б цікавими й практично значущими вони не здавалися, можуть відповідати характеру телекомунікаційних проектів.

Телекомунікаційні проекти виправдані педагогічно в тих випадках, коли в процесі їх виконання:

- передбачаються численні, систематичні, разові або тривалі спостереження за тим або іншим природним, фізичним, соціальним і ін. явищем, які вимагають збирання даних у різних регіонах для розв'язування поставленої проблеми;
- передбачається порівняльне вивчення, дослідження того чи іншого явища, факту, події, яка відбулася чи має місце в різних місцевостях для виявлення певної тенденції або прийняття рішення, розробки пропозицій ін.;
- передбачається порівняльне вивчення ефективності використання одного і того ж або різних (альтернативних) способів розв'язування однієї проблеми, одного завдання для виявлення найбільш ефективного, прийняттого для будь-яких ситуацій рішення, тобто для отримання даних про об'єктивну ефективність способу розв'язування означеної проблеми;
- пропонується спільне творче створення, розробка деякої теми, будь-то чисто практична робота (виведення нового сорту рослини в різних кліматичних зонах) або творча робота (створення журналу, газети, Web-сторінки, п'єси, книги, музичного твору, пропозицій по вдосконаленню навчального курсу, педагогічного програмного продукту, спортивних, культурних спільних заходів, народних свят тощо);
- передбачається провести захоплюючу пригодницьку спільну комп'ютерну гру, змагання.

Особливості телекомунікаційних проектів

1. Телекомунікаційний проекти, як і проекти будь-якого іншого виду, можуть бути ефективні тільки в контексті загальної концепції освіти. Вони припускають відхід від авторитарних методів навчання, з одного боку, але з іншого, передбачають ретельно продумане і концептуально обгрунтоване поєднання з розмаїттям методів, форм і засобів навчання. Це лише компонент системи освіти, а не сама система.

2. Організація телекомунікаційних проектів вимагає спеціальної та досить ретельної підготовки студентів.

3. Телекомунікаційні проекти дозволяють не тільки передавати студентам суму знань, а також навчити здобути ці знання самостійно за допомогою можливостей глобальної комп'ютерної мережі Інтернет; уміти користуватися одержаними знаннями для розв'язування нових професійно-педагогічних завдань.

4. Викладачі й студенти в процесі роботи над телекомунікаційним проектом набувають комунікаційних навичок і вмінь, тобто вміння працювати в різних групах, виконуючі різні соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника тощо).

Для реалізації будь-якого телекомунікаційного проекту майбутній педагог має володіти такими знаннями та вміннями:

- уміння побачити і відібрати найбільш цікаві та практично значущі теми проектів;
- володіння всім арсеналом дослідницьких, пошукових методів, уміння організувати дослідницьку самостійну роботу;
- переорієнтація всієї професійно-педагогічної роботи на пріоритет різноманітних видів самостійної діяльності студентів, на пріоритет індивідуальних, парних, групових видів самостійної діяльності дослідницького, пошукового, творчого планів;
- володіння мистецтвом комунікації, що передбачає вміння організувати і вести дискусії, не нав'язуючи свою точку зору; здатністю генерувати нові ідеї, спрямовувати їх на пошук шляхів вирішення поставлених проблем; уміння встановлювати і підтримувати в групі проекту стійкий, позитивний емоційний настрій;
- володіння комп'ютерною грамотністю (текстовим та графічними редакторами, телекомунікаційною технологією, користуванням базою даних, принтером, серверами глобальної мережі Інтернет);

– уміння інтегрувати знання з різних галузей для розв’язування проблематики вибраних проектів.

Можливими формами і методами організації телекомунікаційної проектної діяльності під час вивчення навчальних дисциплін можуть бути: виконання проектів у малих групах або індивідуально (в основному, під час виконання планових лабораторних робіт); закріплення навчального матеріалу з конкретних тем у вигляді творчого завдання або підсумкове повторення у вигляді проекту (під час виконання контрольних, написання курсових та дипломних робіт із фахових дисциплін або методики їхнього викладання); використання «типових навчальних проектів».

Типи телекомунікаційних проектів поділяються за певними ознаками, що зображені на мал.

Для студентів технолого-педагогічного факультету формами і методами організації телекомунікаційної проектної діяльності під час вивчення навчальних дисциплін можуть бути: виконання проектів у малих групах або індивідуально (в основному, під час виконання планових практичних робіт); закріплення навчального матеріалу з конкретних тем у вигляді творчого завдання або підсумкове повторення у вигляді проекту (під час виконання контрольних, написання курсових та кваліфікаційних робіт із фахових дисциплін або методики їхнього викладання); використання «типових навчальних проектів».

Для оптимальної організації навчального процесу під час самостійної роботи студентів доцільно, щоб більша частина навчальної групи виконувала один «типовий» навчальний проект, а кілька обдарованих студентів працювали над своїми оригінальними проектами. Загальна ідея таких навчальних проектів — цікаве завдання, для розв’язання якого потрібні знання як із навчальних предметів, так і практичні навички використання комп’ютерів. Окрім того, виконання й оформлення таких проектів потребує від студентів умінь працювати з

різноманітним програмним забезпеченням: текстовими редакторами, електронними таблицями, системами керування базами даних, системами програмування тощо.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Отже, використання телекомунікаційних проектів у самостійній роботі студентів сприяє розвитку творчого мислення; підвищенню інтелектуального рівня студента; ініціює самоорганізацію практичної й дослідницької діяльності; розвиває вольову сферу в досягненні навчально-пізнавальної мети; дозволяє здійснювати самоконтроль і самокорегування знань, умінь і навичок; сприяє індивідуалізації навчання.

Література:

1. Бобрович Г.А. Метод проектов как способ организации самостоятельных занятий // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми: 36. наук. пр. — Випуск 5 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. — Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. — С. 23-28.
2. Обрізан К.М. Програмні засоби навчального призначення // Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / За ред. В.М. Мадзігона, Ю.О. Дорошенка. — К.: Педагогічна думка, 2003. — С.156-165.
3. Полат Е.С. Метод проектов в современной школе // Информатика и образование. — 2001.— № 4. — С. 18-20.

У статті розкрито питання специфіки самостійної роботи студентів вишу в процесі розробки телекомунікаційних проектів. Описується технологія роботи над телекомунікаційними проектами. Обґрунтовується вплив самостійної роботи студентів над телекомунікаційними проектами на формування технологічної та інформаційної компетентності.

Ключові слова: самостійна робота студентів, інформаційно-комунікативні технології, метод проектів, телекомунікаційний проект, види телекомунікаційних проектів.

В статье раскрыты вопросы специфики самостоятельной работы студентов вуза при разработке телекоммуникационных проектов. Описывается технология работы над телекоммуникационными проектами. Обосновывается влияние самостоятельной работы студентов при работе над телекоммуникационными проектами на формирование технологической и информационной компетентности.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, информационно-коммуникативные технологии, метод проектов, телекоммуникационный проект, виды телекоммуникационных проектов.

The issues of specificity of students' independent work at the University in the development of telecommunications projects are shown in the article. The technology for working on telecommunication projects is described here too. The influence of students' independent work of during the work of telecommunication projects on the formation of the technological and information competence.

Key words: independent work of students, information and communication technology, project method, telecommunication project, types of telecommunication projects.

УДК 378.091.26:004

Л.М. Кутепова
м. Луганськ, Україна

АДАПТИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ: ПОНЯТІЙНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Державна політика України в галузі вищої освіти спрямована на утворення спільного європейського науково-освітнього простору. Одним із важливих чинників реформування освіти є використання ефективних педагогічних та інформаційних технологій, що сприяє якісній підготовці фахівців з вищою освітою та входженню в єдиний інформаційний та освітній простір [1]. Здійснення інформатизації освіти потребує з'ясування сутності цього процесу. Як зазначає В. Биков, інформатизація освіти — це створення і використання